



**Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица**

[линк към консултацията](#)

**Информация**

**Откриване / Приключване:** 22.01.2024 г. - 21.02.2024 г. Неактивна

**Номер на консултация:** #8521-K

**Област на политика:** Архив - Правосъдие и вътрешни работи

**Тип консултация:** Акт на министър

**Вносител:** Министерство на правосъдието

**Тип вносител:** Национално

---

Анализът по прилагането на Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица установи необходимост от нормативни промени, с които да се постигне:

1. актуализиране на възнагражденията на вещите лица;
2. регламентиране на процедура по актуализиране на списъците в случаите, когато възникнат основания за отписване на експерти;
3. изрично въвеждане на възможност кандидатите за включване в списъците на вещите лица да отстранят нередовности на подаденото заявление и/или приложенията към него;
4. намаляване на административната тежест за кандидатите за включване в списъците на вещите лица;
5. регламентиране на начина на заплащане на възнагражденията и разходите на експертите в случаите, когато те са назначени по разследвания, възложени от европейските делегирани прокурори на следователи от Националната следствена служба;
6. детайлизиране на правата и задълженията на служителите от Министерство на правосъдието, имащи достъп до Информационната система „Единен регистър на

вещите лица”;

7. привеждане в съответствие на подзаконовия нормативен акт със Закона за съдебната власт;

8. разширяване на приложното поле на акта и върху специалисти, назначени от органите на съдебната власт, органите на досъдебното производство и тези по изпълнителни дела, които не са вписани в списъците.

## Отговорна институция

### Отговорна институция

#### Министерство на правосъдието

Адрес: София, София, ул. Славянска 1

Електронна поща: priemna@justice.government.bg

## Полезни връзки

Рубрика „Закрила на детето“ към дирекция „Международна правна закрила на детето и международни осиновявания“ - <https://mjs.bg/home/index/4d58b6a3-346b-4026-9aaa-7d5654890938>

## Документи

### Пакет основни документи:

[проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица - вер. 1.0 | 22.01.2024](#)

[Мотиви към проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица - вер. 1.0 | 22.01.2024](#)

[Становище от д-р Пламен Димитров, получено по електронна поща на 16.02.2024 г. - вер. 1.0 | 16.02.2024](#)

[Справка за отразяване на предложенията и становищата - вер. 1.0 | 26.11.2024](#)

---

### Консултационен документ:

---

### Справка становища:

---



?????? ?? ????????? ???????, ?? ?? ?? ?????? ?? ?????? ?????????????? ?? ?? ?????????? ??  
??????/?????????????????. ?????? ?? ??? ?????????? ?? ?????????? ?????????????????? ?? ?? ??????????  
????????, ?? ????? ????????

????????? ??????????

????????????? ?? ?????????? „????????? ?? ??????????, ???? ???? ? ??????????“

**Автор:** Елица Буенова (01.02.2024 10:47)

предложения

Да, не е по темата и няма да се реши с великата "нова" Наредба, но все се надяваме, че някой може и да помисли върху нашите предложения, а не просто да ги отхвърля с досада, защото не са по темата или нямате правомощия за това.Предлагаме:

- Да се приеме Закон за съдебната експретиза, с който да се създаде
- Институт за съдебна експертиза
- Институтът да е към Министерството на правосъдието.
- Институтът да има няколко областни подразделения по районите на Апелативните съдилища.
- Всички експерти, които желаят да се впишат като вещи лица, да се вписват в Института
- Всеки, който има нужда от експертиза, да се обръща към института
- Институтът ще разпределя делата и ще определя вещите лица според тяхната квалификация и нивото на сложност на експертизата
- Институтът ще отговаря за представяне на заключенията в срок
- Институтът ще има собствен бюджет и ще отговаря за изплащането възнагражденията на вещите лица в срок
- Институтът ще изготвя атестации на вещите лица
- За вещи лица по дадена специалност да могат да се вписват вещи лица, завършили съответното образование по конкретната специалност – в момента специалисти по застраховане и инструктори се вписват като вещи лица и изготвят АТЕ – решават човешки съдби, а АТЕ изготвят ССЧЕ
- Трябва да има изискване към вещите лица да използват най-съвременните методи и непрекъснато да повишават своята квалификация – в резултат на експертизи невинни биват осъдени, а виновни биват оправдавани

- В момента няма желаещи със стаж да работят като вещи лица, а тези, които желаят, нямат нужния стаж и няма кой да ги обучи. Трябва да се създаде механизъм, по който млади кадри да чиракуват при стари вещи лица и това да им се брой за стаж. В момента, за да се впишат като вещи лица им е нужен стаж, който те няма къде да натрупат. За целта след завършването на университета младите хора отиват да работят просто някъде, след което или остават там, или като се впишат като вещи лица този стаж всъщност с нищо не допринася за тяхната квалификация, защото са били приемчици в сервиза на Шкода например. Този проблем може да се реши и чрез обучения, които ще се водят от Института.

- Вещите лица по някои специалности, като АТЕ например, трябва да минават периодично обучение за повишаване на тяхната квалификация. Лекарите, адвокати и куп други специалисти имат такива изисквания, ходят по обучения, конференции, семинари, а вещите лица и инструкторите /последното между другото и не по темата/ работят без каквото и да е дори опреснително обучение и контрол. Ако имаше много вещи лица, конкуренцията щеше да ги принуждава да вървят напред и да се развиват. Но при този глад за вещи лица, всеки който е съгласен да пише /без да има огромно значение какво е написал/ е приет с отворени обятия. Това води до некачествени експертизи, което налага след това повторни, разширени, допълнителни и влече след себе си куп други проблеми.

- Съдебна медицина да се извади от болниците и да премине към Института, а помещенията на болницата да се ползват под наем – абсурдно е съдебен лекар, който би следвало да прави СМЕ и по дела срещу болниците да работят в тези болници и да са на подчинение на тяхното ръководство

**Автор:** Мариана Станева (29.01.2024 19:21)

Нормативно признати разходи

Разходите на вещите лица са съпоставими с разходите на адвокатите, а в много случаи – значително по-високи. Към момента нормативно признатите разходи за адвокатите са в размер на 40%, а на вещите лица – 25%. Предлагаме нормативно признатите разходи на вещите лица да се приравнят към тези на адвокатите – 40%

**Предлагаме в Закон за данъците върху доходите на физическите лица, чл.29, т.2 б. “г” да бъде добавен текст „и вещи лица“**

Сдружение Камара на вещите лица в България

**Автор:** Петко Тодоров (29.01.2024 09:24)

Относно преходни разпоредби

Към 01.03.2024 г. ще има експертизи, които са:

- назначени, но не са предадени;

- предадени, но не са приети с акт на възложителя или
- приети, но са неплатени.

Това налага в преходни разпоредби изрично да бъде установено кои текстове от Наредбата ще са приложими. Например, че за всички изброени случаи ще се прилагат текстовете, които са в сила от 01.03.2024 г.

**Автор:** Петко Тодоров (29.01.2024 09:22)

Относно предложеното изменение в чл.26 (2), т.3

Предложено е изменение, като числото „50“ се заменя с числото „150“ относно ограничението за плащане на разходи за една нощувка. Ако приемем, че сумата от 150 лв. е актуална към днешна дата, то същата може да не е актуална дори в близко бъдеще. Това е основание да предложи същата сума да бъде обвързана с МРЗ за страната. Сумата от 150 лв. съставлява 16% от 933 лв., поради което предлагам вместо 150 лв. да се определи като 16% от МРЗ за страната или друг по-висок процент.

Наред с това при всяко обвързване с МРЗ, било то за явяване по изслушване, почасовото заплащане или ограничителната сума за нощувка да няма други условия, подобно на предложения за отмяна текст „...към датата на възлагане на експертизата.“ в чл.24 (1).

**Автор:** Петко Тодоров (29.01.2024 09:18)

Относно предложеното изменение в чл.24 (1), т.1 и вр. чл.27 (1)

Предложено е почасовото заплащане от 3% да се замени с 3.5% от установената МРЗ за страната. Това е допълнителна мотивация на вещите лица, но това далеч не е достатъчно, защото няма реални гаранции за заплащане на положения труд. Без такива гаранции всичко остава пожелателно, независимо че с изменение в чл.27 (1) срокът за плащане се променя от 60 на 30 дни. Текстът в чл.24 (1) „...към датата на възлагане на експертизата.“ представлява намаляване на почасовото заплащане за положен труд през дни, за които МРЗ е била по-голяма от МРЗ за страната при възлагане на експертизата.

Поради изложеното предлагам текстът „към датата на възлагане на експертизата.“ да бъде отменен.

Отново обръщам внимание върху това, че няма установен ред за обжалване на неправилно определени възнаграждения, било то по реда на административното производство.

**Автор:** Петко Тодоров (29.01.2024 09:16)

Относно предложеното изменение в чл.23 (1)

В проекта няма предложени изменения и допълнения, но поради това, че органът, възложил експертизата не е компетентен в съответната област, то той не и би следвало да има и компетентност за произнасяне по т.т.1, 2, 3 и 4. Следователно текстовете по тези точки трябва да бъдат отменени, защото по тези въпроси са компетентни единствено вещи лица от съответната област. Органът, възложил експертизата, може да прецени само доколко експертизата е дала изчерпателен и ясен отговор на поставените въпроси.

Във връзка със заплащането на положения труд от вещите лица няма установен ред за обжалване на неправилно определени (да се разбира намалени) техни възнаграждения. Имам вече две преписки по драстични намаления, които се въртят в ПРБ, като по едната от ВКП е отменено изначалното Постановление за възнаграждение, но няма произнасяне с ново, при все че е изминала 1 година и 2 месеца от предаване на експертизата.

**Автор:** Петко Тодоров (29.01.2024 09:14)

Относно предложеното допълнение на чл.20

Предложено е изменение, като числото „20“ се заменя с числото „40“ относно явяване за изслушване по изготвена експертиза. Първо – считам, че към днешна дата дори 40 лв. за явяване не е достатъчно, като се има предвид, че за явяването отнема поне 2 часа, които по предложеното почасово заплащане по чл.24 от 3.5% от МВР, която е 933 лв. са на стойност  $65.31 \text{ лв} = 2 \text{ ч.} * 933 \text{ лв.} * 3.5/100$ . На второ място - не е отчетено, че вещото лице трябва да отдели време и за подготовка за предстоящото изслушване, независимо дали същото ще се състои или не. Всичко това представлява ангажиране на време на вещото лице, през което то би работило и за това време да би получило сума за положен труд.

Поради изложеното предлагам изменението да бъде обвързано с МРЗ за страната, като справедливото измерение би било 10% от МРЗ вместо фиксираната сума от 40 лв., която съвсем скоро може да се обезцени.

**Автор:** Петко Тодоров (29.01.2024 09:12)

Относно предложеното допълнение на чл.19 (1)

Предложено е допълнение *„По разследвания, възложени от европейски делегирани прокурори на следовател от Националната следствена служба, разходите за пътни, дневни и квартирни, необходими за изготвяне на възложената експертиза, когато не са извършени от служител на ПРБ, назначен на експертна длъжност, се заплащат от*

бюджета на Администрацията на европейските делегирани прокурори в Република България.“. Това е добре, но какво става по възложени експертизи от европейски делегирани прокурори на други разследващи органи? Имам такива възлагани експертизи от ГД НП – МВР, например. Би следвало да не е ограничен обхвата на прилагане само до НСлС.

**Автор:** Петко Тодоров (29.01.2024 09:09)

Относно предложеното допълнение на чл.16 (1), т.7

Предложено е допълнение „или при на определените от органа, възложил експертизата, срокове без уважителни причини в рамките на две години“, за което няма дефиниции за това, какво се разбира под „системно неспазване“ и „уважителни причини“. Това е празнота и текстът може да се тълкува превратно, както и да се използва против някои вещи лица. Например много често ми се налага да искам допълнителни материали, без които заключението би било непълно, а дори невъзможно. Това изисква време, което дори не е в полза на вещото лице, защото докато не предаде експертизата, няма да получи плащане.

Всеки възложител има много добра представа за естеството и обема на възложените задачи и само той може да определи дали има забавяне. Поради изложеното по-горе не е възможно приложимо да се дефинира забавяне и по-скоро трябва да се допълни с дефиниция за термина „многократно освобождаване“ в съществуващия текст. Поради изложеното предлагам предложеното допълнение да отпадне.

**Автор:** Николай Костов (26.01.2024 12:26)

Ще има ли работещ регистър на вещите лица?

Съгласен съм с написаното по-горе.

В допълнение искам да попитам защо няма работеща система за търсене и оценка на работата на вещите лица, както е разписано в Наредбата? Аз съм вещо лице от 4 години и името ми го има само в ДВ и в нито една от наличните "системи". Слагам думата "системи" в кавички, защото наличните регистри на вещите лица са пародии на електронни системи, които освен че не са функционални, са и неработещи. Да не говорим, че данните в тях не са обновявани с години.

**Автор:** Елица Буенова (24.01.2024 15:48)

поредното отбиване на номера 2

Какво се получава на практика. Делата се напълниха с експретизи по 90 страници, в които вещите лица ненужно преписват протоколите за оглед , преписват разпитите

на всички свидетели първо от ДП, а след това от съдебната фаза, използват шрифт 16 и оставят до 2 интервала между всеки ред, за да оправдаят пред съда часовете, които им се "вързват", за да получат за труда си възнаграждението, на което самите те са оценили знанията и уменията си. Дали е етично и как се чувстват мога само да предположа...

Уважаеми властимащи, имаме огромен проблем с вещите лица и със забавянето на всички дела с години заради натовареността на вещите лица. Имам отговор от всички ОДМВР и прокуратури в страната, доказващи тези ми твърдения. Отправих молба до всички заинтересовани министерства този проблем да бъде решен радикално и ми беше отговорено, че се работи по проекта на наредбата, в чиято работна група бях и аз.

С тези промени няма да постигнете НИЩО.

Ако вещите лица имат смелостта да бъдат така директни като мен, нека потвърдят или отрекат тези ми твърдения.

Ние искаме реално съкращаване на сроковете на разследване чрез своевременно изготвяне на експертизите не само в съда, но и в хода на ДП. Искане да не се налага едно дело да бъде отлагано многократно поради невъзможността вещите лица да се явят в съда особено когато става въпрос за комплексна експертиза, в която участват няколко вещи лица, често от различни населени места, на които се налага да пътуват и да губят дни, за да защитят експертизата си.

Искане компетентни вещи лица, защото с тези експертизи се решават човешки съдби.

Искане изисквания към тях за използването на съвременни експертни методи на работа.

Искане обучение и повишаване квалификацията на вещите лица.

Искане регистър и атестации, защото има вещи лица, които биват назначавани само защото няма кой.

Какво нещо лице по изготвянето на АТЕ може да бъде един инструктор? Защото има и такива.

Спирам до тук, но за пореден път исках да изразя публично мнението си и да кажа на всички това, което много добре знаете - с отбиване на номера не се правят промени. Със замитането на проблемите под килима, не се създават по-добри условия за всички нас.

**Автор:** Елица Буенова (24.01.2024 15:48)

## поредното отбиване на номера 1

За съжаление имаме поредния проект, с който не искате да решите проблема с вещите лица и с липсата на желаещи да работят като вещи лица, а да отбиете номера и да кажете - ето ние свършихме работата.

Имам само един въпрос към всички Вас, защото считам за напълно излишно да коментирам каквото и да било друго.

Имате едно нещо лице със стаж 10 години и едно нещо лице със стаж 1 година.

Колко часа ще са нужни на първия и колко часа ще са нужни на втория, за да изготви една експертиза? Колко пари ще получи единия, ако напише реалните си часове, които са му били нужни за изготвянето на експертизата и колко другия? Какво ще е качеството на двете експертизи? Това справедливо ли ще е?

Давам пример с адвокатите, който е напълно приложим и тук, но за да не кажете, че не съм нещо лице.

На мен след толкова години ми трябват 30 мин, за да напиша една молба например, защото с един поглед знам какво да правя и имам сламка за всяко нещо. Освен това вече не набираме всичко на пишешки машини, а работим върху готови файлове.

На един колега с 1 година стаж, който никога не е работил по дело с ПТП или на друг макар и с 30 години стаж, който е работил по 1 ПТП през живота си ще му трябват много повече, за да прочете съдебната практика и да разбере какво трябва да направи, ако иска да го направи, както трябва.

В случая с вещите лица е същото. Едно нещо лице, което има дълъг стаж, още като види фотоалбума и вече 75% от експертизата му е написана. Формулите са му готови, има десетки идентични експертизи, от които може да използва сламката. На друго нещо лице без стаж ще му трябват седмици, за да стигне до там, откъде тръгва нещото лице със стаж и опит.

На следващо място - колко време ще му трябва на едно вещо лице, което е инвестирало в компютърен софтуер да сметне една експертизи и да направи симулация на едно ПТП и колко ще са нужни на онзи, който използва калкулатор и чертае схемите си на ръка?

И след като си отговорите на тези въпроси, ми отговорете справедливо ли е заплащането да се формира само на час?

Прегледът при един лекар отнема 20 мин, но в кабинета в ДКЦ-то ще Ви вземат 20лв., а при някой професор същият този преглед ще Ви струва 280лв.

## История

**Начало на обществената консултация - 22.01.2024**

**Приключване на консултацията - 21.02.2024**

**Справка за получените предложения - 26.11.2024**

[Справка за отразяване на предложенията и становищата](#)